

SYSTÉMOVÉ PŘÍSTUPY V INOVACI VÝUKY V PŘEDMĚTU „PREZENTACE A KOMUNIKACE INFORMACÍ“

Doc. Ing. Vlasta Strížová, CSc.
Fakulta informatiky a statistiky, Katedra systémové analýzy
Vysoká škola ekonomická v Praze
strizov@vse.cz

ÚVOD

Obecně je cílem pedagogického procesu rozvoj znalostí, dovedností a určitých kompetencí studenta nejen pro úspěšné dokončení studia, ale zejména pro možnost uplatnit se hodnotně na trhu práce. Součástí pedagogického procesu musí být i rozvoj tvůrčího myšlení, tvůrčí práce a tvořivosti vůbec. Tvůrčí myšlení je totiž spojeno se samostatností a originalitou v uvažování, s řešením nového i na základě již poznaného a s vytvářením nových hodnot. Jak uvádí L. Votruba¹: „Tvůrčí činnost je realizací tvůrčího myšlení. Tvůrčí práce znamená objevovat, vynalézat, zlepšovat. Tvořivost je souborem vlastností, které dávají člověku schopnost, aby v důsledku změn ve svém vědomí vytvářel nový produkt“.

Technicky orientovaní lidé mají zpravidla zájem na tom, aby něco lépe nebo nově fungovalo. Systémově/manažersky/technicko-ekonomicky orientovaní lidé musí umět optimalizovat celé systémy. S rostoucí složitostí problémů vzrůstá i jejich multikriteriálnost a nutně i podíl práce odborníků – různě zaměřených specialistů. Tím také narůstá potřeba týmové práce. V té – kromě odpovídajícího složení týmu z hlediska potřebné odbornosti pro řešení problému – hrají roli i dostatek času, zainteresovanost na kvalitním plnění úkolu, smysl členů týmu pro týmovou práci, osobnost vedoucího týmu (který má organizační schopnosti a odpovědnost za směřování práce týmu, za komunikaci se členy týmu). Každý člen týmu musí chtít přispět k úspěchu týmu jako celku. Z tohoto pohledu je tým systémem a členové jsou jeho prvky. Proto mezi členy týmu musí být vzájemné vazby, vzájemné sdělování. Přitom nesmí být potlačována individualita žádného člena týmu. Tvůrčí týmová práce má být také základem silnější motivace, neboť tvořivě, vytrvale, s vynaložením „času navíc“ bude pracovat pouze ten, kdo naplňuje úkol/zadání, které slibuje zajímavý výsledek, kdo vidí zájem pedagoga/event. uživatelů o výsledky práce a nejde mu o pouhé splnění povinnosti.

ZMĚNY V PROCESU VEDENÍ SEMINÁŘŮ

Kurz „Prezentace a komunikace informací“² je určen pro studenty magisterského studia hlavní specializace Informační management a vedlejší specializace Prezentace informací a komunikace. Mohou jej absolvovat tedy v zásadě studenti z celého spektra oborů VŠE. Od počátku roku 2007 došlo k cílené změně koncepce seminářů z „klasických“ na „projektové“ s cílem posílit týmovou práci studentů, zužitkovat dosavadní a nové znalosti a dovednosti, rozvíjet tvůrčí myšlení, práci a tvořivost vůbec. Klasickými semináři je v tomto kontextu myšleno příprava a přednes referátů, zpracování seminárních/semestrálních prací, diskuse k tématům, řešení hypotetických problémů, apod. Projektové semináře jsou založeny na vytvoření fungujících týmů, z nichž každý řeší zvolený problém, který může přispět k řešení konkrétního praktického problému.

¹ Votruba, L.: Rozvíjení tvořivosti techniků, Academia, Ročník CV, 2000, číslo spisu 476, ISBN 80-200-0785-7

² dříve „Manažerská komunikace“

K hlavním důvodům změny patří zejména snaha o:

- těsnější spolupráci studentů v týmech a její rozvoj
- lepší využití silných stránek a speciálních znalostí jednotlivých studentů a jejich vzájemné „obohacování“ se znalostmi a dovednostmi
- řešení reálných situací/problémů (nikoliv pouze hypotetických problémů)
- větší prostor pro samostatnou práci studentů danou přechodem na ECTS kreditní systém
- nutnost komunikovat nejen s pedagogem, ale i s členy týmu a zejména s potenciálními uživateli, dodavateli produktu, institucemi, event. tiskem
- skloubení znalostí z různých disciplín, které v rámci studia dosud absolvovali (informatické, ekonomické disciplíny, management, marketing, projektové řízení, apod.).

ŘEŠENÉ PROJEKTY

V průběhu letního semestru byly řešeny projekty:

- Mobil Pro – pomoc při výběru mobilů (mobily pro seniory)
- HSS - informační systém pro interaktivní komunikaci mezi střední školou a jejím bezprostředním okolím (rodiče) stejně tak jako komunikaci uvnitř střední školy samé (učitelé + studenti)
- UNIDUCH – zaměřený na rozvoj dovedností práce
- E-Senior – základy práce s počítačem pro seniory
- EDUCO – zaměřený na odstranění problémů vznikajících z důvodů mezer v informatickém vzdělání

V tomto semestru jsou řešeny projekty:

- UNIPROMO – propagační materiály pro reprezentaci VŠE
- NOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ – ABC práce s počítačem pro lepší uplatnění na trhu práce
- NOTEBOOK STAR – pomoc při volbě přenosného počítače
- ALUMNI – služba absolventům vysokých škol
- IFT Systems - IS založený na webovém rozhraní, který je primárně navržen pro účely výuky Informatiky na střední škole
- PMK – Počítač můj kamarád – produkt pro školáky (8-10 let) – „Jak využít počítač pro učení a úkoly“
- POČÍTAČOVÁ ŠKOLA – SENIOŘI ON-LINE – naučit seniory zacházet s počítačem

ZÁSADY PRÁCE NA PROJEKTECH

- Týmová práce v rámci celého semestru – „Komunikace od A do Z“
- Tým komplexně zpracovává vybrané téma formou projektu

V první fázi práce probíhá:

- Nabídka a brainstorming témat
- Sestavení týmů
- Rozdělení rolí v týmu

Zásady práce:

tým pracuje i mimo vlastní výuku; v rámci výuky prezentuje výsledky práce, konzultuje

Vedoucí týmu

- odpovídá za komunikaci v týmu (*organizuje porady týmu, shromažďuje podklady, zprávy členů; sleduje práci jednotlivců a zpracovává reporty o práci týmu*) a konečný výsledek práce týmu
- komunikuje nápady, problémy, vede tým ke konsensu
- sleduje a usměrňuje výsledky
- vede zápisy z porad a distribuuje je a podává ve stanovených termínech reporty o práci týmu
- ve spolupráci s týmem vypracovává popis pracovních pozic členů týmu
- hodnotí práci členů týmu

Členové týmu

- zúčastňují se aktivně na činnostech týmu (v rámci své role, event. i mimo ni)
 - zpracovávají ve stanoveném čase podklady potřebné pro výsledky práce týmu (v jednotlivých etapách)
 - zabezpečují ve struktuře týmu informace pro ostatní a sdílení informací
 - reportují vedoucímu týmu
 - vedou výkazy odpracovaných hodin a předávají je vedoucímu týmu
- Tým má svoje logo, kterým jsou označeny veškeré dokumenty, které v týmu vznikly.
 - Každý člen týmu má svoje označení, které používá na každém dokumentu, na kterém pracoval; musí být snadno identifikovatelné.

Součástí projektu – konkrétní výstupy:

- Cíle projektu (včetně hodnocení vývoje a porovnání s „produkty“ v okolí v daném tématu)
- Časový harmonogram (od zahájení práce týmu do oponentního řízení)
- Finanční rozpočet na projekt
- Cena produktu
- Plán zapojení členů týmu
- Porady týmu (písemné zápisy)
- Reporty o práci týmu (písemné zprávy)
- Prezentace projektu (ústní a v ppt - průběžné a závěrečná – dle plánu v programu kurzu)
- Další písemné dokumenty vzniklé v rámci řešeného tématu
 - „kniha“, „metodika“, „návod“, „taháky pod sklo“, „propagační materiály“, „marketingová prezentace“,
 - „dotazníky“, „interview – rozhovory“, „článek do tisku“,
 - komunikace/korespondence s potenciálními uživateli, dodavateli, institucemi, oponenty, apod.
 - webová prezentace - povinná
 - „slovníček“, názvosloví použité v práci
- Ověření projektu na vybraném vzorku „klientů“ (zpráva/dokumentace o ověření)
- Video k projektu, fotografická dokumentace (nepovinné)

- Informace na www stránkách týmu (reprezentativní dokument o práci v týmu, obsahující vše potřebné pro uživatele produktu a zachycující dokumenty, diskuse, prezentace, apod. v průběhu práce týmu)
- Oponentní řízení (oponentní posudky zpracovávají potenciální uživatele produktu)

Hodnocení týmu a jednotlivců se skládá z částí:

- Zapojení - přínos jednotlivých členů (ve spolupráci s vedoucím týmu)
- Formální provedení prezentací průběžných
- Formální hodnocení dokumentace projektu
- Výsledek oponentního řízení

Pedagog koučuje práci týmů, konzultuje přístupy, problémy na základě prezentací, diskusí v seminářích, sledování průběžných výsledků práce týmů, reportů, apod.

ZÁVĚR

Studenti VŠE mají vhodný znalostní potenciál k řešení reálných problémů a k dosažení synergických efektů týmové práce. Cíloví uživatelé mohou získat služby, které by např. bez přispění studentů neřešili/nezískaly. Přidanou hodnotu projektových seminářů lze spatřovat zejména v:

- řešení skutečných problémů (projekt odstraní nežádoucí atributy, které jsou charakteristické pro práci na fiktivních projektech)
- vytvářejí se skutečné pracovní týmy, ve kterých je nutné zavést a dodržovat pravidla vzájemné komunikace
- role vyučujícího se posouvá do roviny mentora a kouče
- studenti mají zpětnou vazbu nejen od pedagoga, ale i reálných potenciálních uživatelů jejich produktu.

Do budoucna dává tento přístup možnost k reálnému propojení, resp. zadávání a řešení projektů v návazných/souběžných předmětech. Tím by došlo nejen k možnosti řešení rozsáhlejších projektů, ale i k odstranění duplicit, resp. v některých případech zahlcování studentů projekty (jako dříve seminárními pracemi a referáty) a větší spolupráci mezi katedrami, pedagogy, event. fakultami.

Pozn.: Součástí prezentace na konferenci bude i ukázka řešení některých projektů.